

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Quando dolus contrahentis in contractu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

milliarium, quæ non erit respectu ratiocini; & in magno numero parva deceptio erit illa, quæ magna reputabitur in parvo. Si enim, v.g. cognos. locum distare per triginta millia, cum distet per triginta, magnus est error, & substantialis: At si putes distare per trecenta, cum distet per trecenta, & triginta, parvus est error, & in qualitate. Ex his igitur in casu nostro ille error, vel dolo erit in substantia, qui te decipit nominatim, quoad rem cogitatam in ordine ad contractum quem celebras: qui leviter decipit, erit error in qua-

Regula secunda: Quando dolo contrahentis incidit in contractum.

18. Si error, vel dolo non det causam contractui, sed in contractum incidat, quamvis alter contrahentium in illo communicaverit, illumque sciverit, contractus est validus in utroque foro. Teneatur tamen decipiens restituere contractum ad æqualitatem, atque omnia damna decepto refarcire. Ita Molin. 352. §. quarta conclusio. Less. lib. 1. cap. 7. d. 15. num. 28. Fagund. l. c. lege c. delicti, de emptione. Ratio est, quia hic adest consensus ad rem, seu ad substantiam, & solum deest ad accidentia, hoc enim est dolo incidere in contractum, ut num. 1. explicuimus: ergo non est cur non sit validus contractus. Debet tamen, ut dictum est, reduci ad æqualitatem, supplendo de pretio, quod deest: unde fit, ut si sit deceptio ultra dimidium, adhuc sit validus contractus, sed supplementum afferre etiam per forum externum compellatur decipiens, nam si deceptio non fuerit ultra dimidium, solum compellatur per forum internum, ut num. 1. videmus.

Regula tertia: Quando dolo tertij dat, vel non dat causam contractus.

19. Si error est in qualitate (nam si est error in substantia, ut si habas vitrum pro gemma, iam ex regula generalis dicta num. 15. semper contractus est nullus, quia nullus est consensus) si inquam, error est in qualitate, æque inductus à tertio, nihil scientibus contrahentibus sive error, vel dolo non dederit, sive dederit causam contractui, Contractus est in utroque foro validus. Ita Less. Fagund. Molin. citati. Secundò, datur actio decepto, ut possit agere contra tertium decipientem, tum de damno, tum de dolo. Tertio non datur satisfactio decepto relinquendi contractum, sed solum petendi supplementum pretij, si quod fuit. Ratio, primi dicitur est, quia, quando in contractibus oneratis dolo est inductus à tertio, immò etiam, quando ipsemet contrahens sua falsa opinione se decipit, adest sufficiens consensus ad contrahendum: omnes enim ex Fagund. lib. 1. de contrah. cap. 42. num. 16. implicite se intendunt obligare, quoties ipsi contrahentes non participant de dolo, nisi enim sic intendatur, nullus unquam contraheret, essetque continua discordiarum semina, cum possent semper homines dicere se deceptos esse, se, si seivissent, non contracturos fuisse, &c. nam propter eandem rationem, quando bona fide duo contraherent, nullo dolum machinante, si deceptio sit in pretio, erit validus contractus, sed solum agetur de supplemento, &c. Ratio secundi est indemnitas decepti: Et adverte inter cetera damna esse etiam excessum, quo patiens dolum emit rem, quam similem minoris emisset alibi, ut manifestum ex se est. Ratio tertij est, quia si in hoc contractu est sufficiens, licet implicitus consensus, ut diximus, constabit contractus, quare non erit ratio, cur rescindatur.

20. Scio Lessium lib. 2. cap. 17. dub. 5. num. 33. loquendo, quando res est integra, quod certe non est improbabile, putare esse rationem, cur rescindatur, atque adeo hunc deceptum posse in conscientia, antequam à iudice cogatur, non stare contractui, quia ipse non con-

sentit absolute, iuxta l. 77. ff. de contrahenda emptione. Non consentit enim, nisiposito dolo illius tertij. Verum, hæc lex non obstat nostro dicto, neque hæc ratio. Non ratio, quia hæc solum militat quando in dolo communicavit alter ex contrahentibus, & militat etiam in donationibus, & promissionibus merè gratuitis, ut in legatis, institutione hæredis, & similibus, quæ irrita sunt, si error contingat circa causam, & motivum principale deponendi, unde cumque proveniret error; non vero militat in emptionibus, & venditionibus propter rationem modò à nobis insinuatam num. 19. in ratione primi dicti de Fagundez l. c. item Molin. tract. 1. de inst. d. 209. & Sanchez in Decal. lib. 4. c. 2. & de Lug. tom. 2. de inst. d. 22. §. 2. n. 69. & 89.

Notationes quatuor circa prædicta.

21. Notatio prima: Si emens dicat expressè in hunc modum: Si vinum non est vetus, nolo illud à te emere (idem puto, quia æquivalens est si dicat: *Vende mihi vinum vetus, vel illius loci*) contractus nullus erit in casu, quo deprehendatur vinum non esse vetus, nec illius loci, etiam nullo præcedente dolo venditoris, vel alterius, quamvis sit error in sola qualitate. Ita Dicastill. lib. 2. de inst. tr. 3. d. 1. dub. 6. & tract. 8. d. 4. dub. 1. num. 5. sine. Ratio est, quia in hoc casu consensus fuit conditionatus, quare, conditione non posita, nullus fuit consensus; nisi forte addit aliquando consensus implicitus, id quòd evenit, quando dicta res accepta est eiusdem substantiæ, eiusdemque bonitatis, utilitatisque cum illa, quæ à te expetita fuit: at si vinum novum sit æquè bonum, ac vetus; Dixi (eiusdem substantiæ) nam si esset diversa, ut si esset oleum pro Vino, nullus est contractus, quamvis tu, si seivisses esse oleum etiam emisisses: quia tunc tuus consensus nunquam fuit circa substantiam olei.

Si verò eiusmodi venditionis contractus cum errore circa qualitatem, nequaquam sub prædicta, vel simili conditione fuit celebratus, nullo dolo præcedente, validus erit contractus, ut si errans dicat: *Vende mihi vinum*, intendens emere vetus, cum tamen postea deprehendat esse novum. Ratio est clara ex dictis, quia hic adest consensus ad substantiam, error enim solum est in qualitate, quæ, quia hic loquimur nec emptio facta est sub conditione, quia voluntas ementis mente retenta nihil operatur nec ex alia parte præcessit ullus dolo; ergo ex nullo capite infirmabitur emptio, quantumcunque dicat hunc emptor, si seivisset, non emissem; atque, si iusto pretio emptum est vinum, nihil est præterea supplendum.

22. Notatio secunda: Quando dolo dedit causam contractus, & univèrsaliter, quando decipiens ementem deceptum obligaturne semper idem decipiens monere deceptum de dolo, ut si velit rescindere contractum, testificari, vel supplementum pretij accipiat. De dolo positivo agimus: nam de dolo negativo, id est, quando vendens nihil dicit, non tamen revelat vitium occultum rei, quam vendit: dicemus mox à num. 32.

Respondeo, si res non est integra, verbi gratia, emptor iam bibit vinum, non est venditor obligatus monere. Ita Molin. 352. circa finem; quia superfluum id esset, solum igitur suppleat pretium: quòd si pretium fuit æquale, ad nihil obligatur, sed solum ad prænitendum de peccato doli secundum eius gravitatem. Si res est integra, erit distinguendum, nam si res æque illi emptori utilis est, non obligabitur venditor monere, quia, licet emptor involuntariè emerit, nunc verò rem habendo æque utilem, potest præsumi ipsam assentiri, vel certe non valde esse invitum ad eam retinendam. Sed in pretio debet semper fieri æqualitas, ut certum est. Quod si non est æquè utilis, vel saltem fide æquè, aderit certe obligatio monendi, & rescindendi contractum: quia si est in te gravi, sicuti graviter decepti emptorem, sic graviter contineres in deceptiōe